УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 31. 10. 2012.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком бр. 1577 од 3. јула 2012. године Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта Хајрудина Хоџића.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Др Дарко Танасковић, ред. проф; Арабистика; 1988. године – Филолошки факултет у Баограду
2. Др Анђелка Митровић, ред. проф; Оријенталистика; 2006. године – Филолошки факултет у Београду
3. Др Војислав Станимировић, доцент; Упоредна правна традиција и Шеријатско право; 2005. године – Правни факултет у Београду
4.
5.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Хајрудин Хоџић (31.10.1977, Тузла); завршио Факултет шеријатског права Универзитета у Дамаску; магистарске студије завршио на Факултету хуманистичких наука Универзитета у Новом Пазару. Тема рада: "Узроци правничких разилажења у исламу и њихове рефлексије, с освртом на БиХ"

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Објавио седам научних и стручних радова. **Књига**: Зашто су се исламски правници разилазили (Бихаћ, 2011) **Научни и стручни радови:** "Имам Ибн Кајјим ел-Џазаири и његово дјело Задул-ме'ад" (*Зборник радова ИПФ*, Бихаћ, 2007); "Имам Ел-Евза'и - засјењени фикхски великан" (*Зборник радова ИПФ*, Бихаћ, 2007); "Монопол у исламском праву" (*Зборник радова ИПФ*, Бихаћ, 2010); "Арабизми у босанском језику и значај њиховог познавања у настави арапског језика" (*Зборник радова ИПФ*, Бихаћ, 2011).

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат Хајрудин Хоџић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:

За ментора је предложена др Анђелка Митровић, редовни професор Филолошког факултета у

Београду – Катедра за оријенталистику

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. (са Д. Танасковићем), *Граматика арапског језика*, Београд : Завод за уџбенике, 2011;
2. "Граматичка терминологија у нашим уџбеницима оријенталних језика" / *Уџбеник у Настави страних језика*, Никшић, 2003, 109-134;
3. "Нови приступи у настави граматике и њихов ехо у лингвистичкој арабистици" / *Истоци и Утоци*, Београд : Филолошки факултет, 2009, 107-124;
4. "Место контрастивне анализе у лингвистичкој арабистици" / *Контрастивна проучавања српског језика: Правци и резултати*, Београд : САНУ – Одељење језика и књижњвности, 2010, 191-217;
5. "Транскрипција и адаптација имена и назива из арапског језика у српском" / *Научни састанак слависта у Вукове дане: Зборник радова*, Београд : Филолошки факултет, 2011, 59-71.

Комисија сматра да др Анђелка Митровић **испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област** лингвистичке арабистике.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе "Арапска вјерско-правна терминологија у исламу“ прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет истраживања докторске дисертација коју је предложио кандидат Х. Хоџић јесте прикупљање и детаљна анализа корписа који ће чинити ексцерпирани верско-правни термини на арапском језику.

У арапском свету проблем терминологије везане за различите хуманистичке и природне науке особито је актуалан је од 19. века. Њиме се од педесетих година 20. века, и теоријски и практично, врло интензивно баве академије за арапски језик у Каиру, Дамаску, Багдаду, Аману и другим арапским престоницама, као и Координациони биро за арабизацију у Рабату. Поменуте институције нарочиту пажњу поклањају састављању билингвалних или вишелингвалних терминолошких речника из различитих наука и различитог обима, као и стварању термина. Последњих деценија проблему терминологије се поклања све већа пажња и у евопској арабистици.

У том смислу кандидат ће се бавити низом ужих и ширих питања значајних за ову област као што су: уводна општа теоријска разматрања везана за терминологију и терминосистеме, сажет преглед истраживања ове области у арапском свету, утврђивање начина и поступака творбе термина, затим структурна и теметска организација верско-правне лексике, констатовање узрока малог броја позајмљеница у арапској верско-правној лексици и начини фонетско-фонолошке и морфолошке адаптација оваквих речи, одређивање статуса овог

теримолошког слоја у стандардном арапском језику.

Рад ће обухватити следеће тематске блокове:

- регистровање и пописивање лексема и израза у класичном и стандардном арапском језику вазаних за верско-правне науке из више релевантних извора, пре свега из стручне литературе и специјализованих часописа;
- системетизацију прикупљене грађе по различитим критеријумима – морфолошком, семантичком, етимолошком и теметском;
- корпус ће бити анализиран и са становишта творбених образаца као терминогених средстава у арапском језику, као и продуктивности творбених средстава (деривација, композиција, калкирање, адаптација, семантичко позајмљивање...);
- анализу корпуса на дијахтонијској и синхронијској равни;
- посебан осврт биће направљен на присутност верско-правне терминологије у општим и специјализованим речницима.
- одређивање статуса овог терминолошког система у стандардном арапском језику.

На бази ексцерпције, научног описа и анализе верско-правног терминолошког система кандидат би саставио и репрезентативан билингвални речник.

Ексцерпција, класификација и вишестрана анализа верско-правног терминолошког система има пуно научно оправдање, уз нагласак да се он по први пут обрађује у нашој арабистици.

Значај овог рада је вишеструк. Установљавање принципа за стварање термина у стандардном арапском језику преко утврђених творбених образаца, морфолошка, семантичка и статистичка анализа творбених модела, представљају допринос обради терминолошких проблема на теоријском плану, а састављање билингвалног речника имаће и апликативан значај за нашу лингвистичку арабистику.

Тема задире у више научних области, првенствено у лингвистичку арабистику и исламску верско-правну науку, као и лексикологију и веома је актуална у европској арабистици.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. **Библиографија прелиминарних истраживања**

Кандидат је приложио библиографију од 29 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Ез-Зеркан Мухаммед Али, Ел-Џухуд ел-лугавијје фил-мусталах ел-илми ел-хадис, Ел-Лисан ел-'ареби, Рабат, бр. 44, Биро за арабизацију, 1997.

2.Хиџази Фехми, Деврул-мусталахатил-мувахаде фи та'рибил-улуми ве нешрил-ма'рифе, Ел-Лисан ел-ареби, Рабат, бр. 47, Биро за арабизацију, 1999.

3.Клајн Иван, Греко-латинизми и питање терминолошких дублета / у: Контрастивна језичка истраживања: ИИ симпозијум, Нови Сад, 1983.

4.Сема'ане Џевад Хусни, Ел-Мусталахијја ел-арабијја бејнел-кадими вел-хадиси, Ел-Лисан ел-'ареби, Рабат, бр. 49, Биро за арабизацију, 2000.

5.Смајловић Ахмед, Од Халила ибни Ахмеда до Теуфика Муфтића, Препород, 1975., број 110.

6.Танасковић Дарко, Проблеми лингвистичке терминологије у југословенској арабистици, Контрастивна језичка страживања: ИИ симпозијум, Нови Сад, 1983.

7.Софтић Мејра, "Карактеристике лексиколошких истраживања код Арапа – хисторијска перспектива и савремени арапски језик", Зборник радова ИПФ-а број: 7, Исламски педагошки факултет, Зеница, 2009.

8.'Абдул-Баqи Д., 'Ал-Мусталахат 'ал-илмиууа wa 'ал-фанниууа wa кауфа waџехаха 'ел-'Араб 'ал-Мухдесун, Каиро, Мактаба 'ал-Захрā', 1992.

9.'Ал-'Амир М. Ш., Ал-Мусталахат ал-илмиууа фи ал-луга ал-'арабиууа фи ал-qадим wa ал-хадис, Баурут, Дар садир, 1995.

10. Ал-Сури, А. М., Мафахим мусталахиууа фи меџал ал-и'лам wa ал-иттисал, / у: "Маџалла Меџма'а ал-луга ал-арабиууа фи ал-Qахира", Каиро, бр. 94.

11. Хиџази, М. Ф., 'Илм ал-Луга ал-'арабиууа, Kywaит, Wикала 'ал-матбуат, 1973.

12. Хиџази, М. Ф., Dawp ал- мусталахат ал-mywахада фи т'ариб ал-'улум wa нешр ал-ма'арифа, / у:',,Ел-Лисан ал-'ареби", Рабат, бр. 47 , Институт за арабизацију, 1999.

13. Сама'ана, Г. Х., 'Ал-Таркиб ал-мусталахиуу - таби'атуху ал-назариууа wa енматуху ал-татбикиууа / у: „Ел-Лисан ал-'ареби", бр. 50, Рабат, Институт за арабизацију, 1999.

14. Ал-Батули Ахмед б. Абдуллах, Ел-Ме'аџимул-лугавијје, Ријад, КСА, 1992.

15. Ал-Хатиб Аднан, Ал-Му'џам ал-араби бејнел-мади вел-хадир, Бејрут, 1994.

16. Хајрић Амрудин, "Ал-Халил бин Ахмад и први арапски рјечник", Зборник радова ФИН-а број: 9, Факултет исламских наука, Сарајево, 2004.

17. Ибн-Мурад Ибрахим, Дирасат фил-му'џем ал-араби, Бејрут, Либан, 1987.

18. Нассар Хусеин, Ал-му'џем ал-араби, Каиро, Египат, 1956.

19. Смајловић Ахмед, "Од Халила ибн Ахмеда до др. Теуфика Муфтића", Препород, бр. 7 и 8, Сарајево, 1975.

20. Рађановић, М., Језик и његова структура, Сарајево, ТКП Шахинпашић, 1998.

21. Станчић, Љиљана, Покушаји уједначавања хрватскосрпске граматичке терминологије у XX стољећу / у: "Радови Института за језик и књижевност" (Сарајево). – IX (1982), 125-256.

4. Циљеви истраживања

Циљеви

Примарни циљ рада Х. Хоџића јесте ексцерпција, проучавање, дескрипција и детаљна лексичка, морфолошка, семантичка и терминолошка анализа арапске верско-правне лексике.

Хипотезе

Главна хипотеза кандидата у раду јесте да је арапска верско-правна терминологија у исламу настала и развијала се готово искључиво на арапском језику. На основу ове хипотезе кандидат изводи и остале значајне за рад, а то су

- да је терминолошко значење ових термина везано за темељну идеју садржану у троконсонантском/четвороконсонантском корену, која дубински остаје заједничка свим његовим дериватима;
- да је озбиљно бављење арапско-правном терминологијом почело у седмом и осмом веку наше ере;
- да, за разлуку од других природних и хуманистичких наука, не постоји разлика у употреби терминолошких ликова који се налазе у стручним речницима и оних верско-правној пракси.

5. Очекивани резултати

Кандидат очекије да ће на основу сакупљеног корпуса и његове вишестране аначизе поткрепити и аргументовати постављене хипотезе, те да ће током комплексног истраживачког поступка потврдити

- да је овај терминолошки систем егзистира искључиво на арапском језику и да је његов развој текао на два нивоа,
- да постоји неодвојива и чврста повезаност филологије и теологије,
- да ће саставити репрезентативан речник верско-правних термина.

6. **План рада**

Увод; Терминологија - дефиниција начин творбе термина; Арапска лексикографија; Верско-правна наука у исламу; Верско-правне школе у исламу; Верско-правна терминологија у исламу; Речник; Закључак.

7. **Методе истраживања**

Сам карактер рада утицаће на примену сложеног истраживачког поступка. **Методологија** при изради тезе биће у потпуности усклађена са постављеним задацима, који обухватају ексцерпцију, дескрипцију и различите облике анализе корпуса – на пример компоненцијална анализа при класификовању лексема. Такође ће бити примењени и други аналитичко-интерпретативни поступци који ће се, свакако, наметнути током прикупљања и обраде грађе.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА: Хајрудин Хоџић

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је наслов *Арапска вјерско-правна терминологија у исламу* подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је

предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области лингвистичке арабистике

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Анђелка Митровић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Хајрудина Хоџића и предложене теме докторске дисертације *Арапска вјерско-правна терминологија у исламу*, а да се за ментора именује др Анђелка Митровић, ред. проф. Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1.

2.

3.

4.

5.